

Jønsberg 4H gårdsbesøk: De voksnes oppgaver og litt praktisk info

Vi ser på dette skrivet som viktig informasjon i det forberedelsesarbeidet som blir gjort i forkant av besøket til Jønsberg 4H gård.

Ved ankomst ønsker vi velkommen, og snakker kort om hvordan man oppfører seg rundt dyr. Deretter går vi inn i en av husdyrfjøsene. Vi er ca. en halv time i hvert fjøs før vi bytter til neste: kufjøset, grisehuset og smådyr/sauefjøset.

Før vi går inn i kufjøset og grisehuset, er det slik at hvert barn/elev/voksen må vaske seg på hendene og ha på seg skotrekk. Dette for at man ikke skal ta med seg noe smitte utenfra inn i besetningen og motsatt. Da er det fint at en voksen står fremst og sørger for at dette går effektivt og kjapt, slik at vi ikke bruker mye tid på dette. Det er ønskelig at de voksne bruker skolens støvler og kjeledress, slik at de kan være behjelpelige med å være med inn i bingene og løfte opp dyra for eksempel.

Inne i fjøsene er det viktig at barna forholder seg rolige, uten løping og roping, så ikke dyrene blir skremt. Vi deler oss i grupper, hvorav dere voksne må hjelpe til slik at barna får en best mulig opplevelse med nærhet til dyra og det fjøsene inneholder. Vi kan se for oss ulike «stasjoner» med ca. 5-7 elever på hver plass. Å skape nysgjerrighet og få nærhet ved å lukte, ta på, smake, lytte etc. er svært viktig for opplevelsen i fjøsene! Noen eksempler kommer her:

Kufjøset:

Kalvene: kose, klappe og børste (fortelle at de drikker melk, har fire mager, er glad i høy, silo og kraftfôr)

Roboten: alle får komme og se mens omviseren forklarer, snakker om juret, hva melka brukes til (fløte, is, yoghurt, smør, rømme, surmelk)

Vi har gamle kuraser i fjøsene: dølafe, telemarksfe, østlandsk rødkolle, STN (sidet trønder og nordlandsfe), jarlsbergfe, disse skiller seg litt ekstra ut, og er fine å observere

Grisehuset:

Telle antall grisunger per purke(levende fødte er i snitt 13 stk.)

Telle antall spener (14-16 stk.) (obs: nybakte «mødre» vil forsvare ungene sine)

Ta på magene til de drektige purkene (ei drektig purke er helt ufarlig) (obs: unngå å bli tråkket på)

En smågris veier 1,5-2 kg når den blir født, 5 uker senere veier den 10-13 kg, 12 uker etter fødsel veier den 25-30 kg, 5,5 mnd. gammel veier den 120 kg, ei purke kan veie 250 kg (mer når hun er høydrektig)

Sau/smådyrfjøset:

Telle antall lam per søye, telle antall spener (best med 2 lam per søye)

Snakke om ulla (at den klippes, at vi kan lage garn, veverier, tepper av den)

Fødselsvekta til lamma er 3-6 kg

Slaktevekta til lamma om høsten er ca. 25-50 kg (avhengig av rase etc.), vi kan veie en sau for eksempel.

Generelt:

Ved drikkekar/drikkenipler: Spruter ut vann, dette er «vannflaska» til dyrene, det er svært viktig at alle dyr alltid har tilgang på rent vann

Ved kraftfôrbåra: dette er favorittmaten til dyrene, kraftfôr har masse «kraft» i seg, og inneholder bl.a. mye korn fra ute på jordene, noe soya, mais etc. og en smaksprøve anbefales!

Silo/høy/halm: forklarer forskjellen på disse, alle må lukte og kjenne på det (silo=ensilert gras, dvs at det er gras som er slått, tørket litt ned, pakket inn og tilsatt litt syre for at det ikke skal gå gjæring i det, høy= tørket enggras/gras, halm= strået til kornet, brukes til liggeunderlag, eller tilsettes ammoniakk for fôring av ammekuer)

Flis: flisa kommer fra trærne i skogen, brukes som strø til liggeplassene («senga») for å holde det renslig og mykt

De barna som er forberedt på det de skal møte ser ut til å ha en meget god læringssituasjon under besøket!

Annen praktisk informasjon er at det er lurt at barna spiser litt før de begynner på besøket, slik at de ikke blir sultne underveis. Det er do og vaskemuligheter i hvert fjøs. Det anbefales å benytte Ijørkoieområdet til å spise lunch etter besøket! Her er det mulighet for grilling og lek på fotballbanen.

Vi ses!

